

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA

4. 12. 2023. – 8. 12. 2023.

ODJELJENJE ZA BANKARSTVO, SLUŽBA FRONT OFFICE

Sarajevo, 11. 12. 2023. godine

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA
04.12.2023. – 08.12.2023.

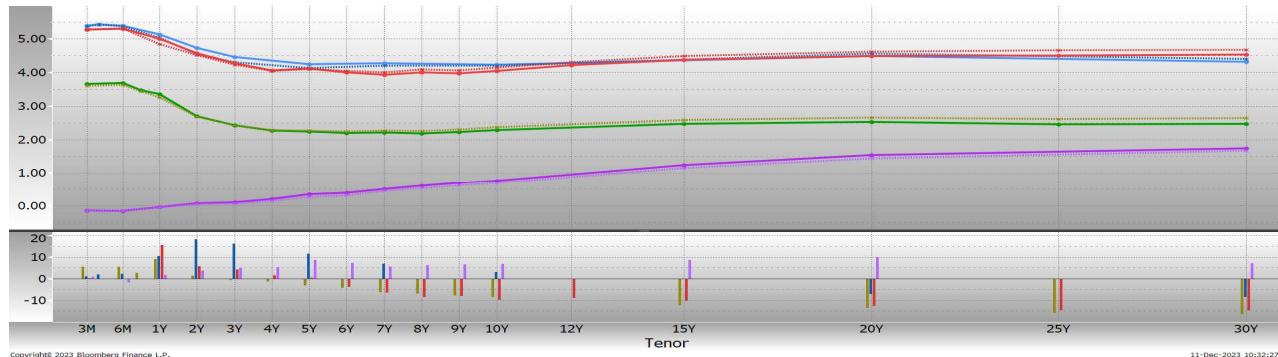
Tablica 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan		
	1.12.23	-	8.12.23	1.12.23	-	8.12.23	1.12.23	-	8.12.23
2 godine	2.68	-	2.69 ↗	4.54	-	4.72 ↗	4.54	-	4.59 ↗
5 godina	2.26	-	2.23 ↘	4.12	-	4.24 ↗	4.11	-	4.11 ➔
10 godina	2.36	-	2.28 ↘	4.20	-	4.23 ↗	4.14	-	4.04 ↘

Tablica 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi		
	1.12.23	-	8.12.23
3 mjeseca	3.738	-	3.686 ↘
6 mjeseci	3.625	-	3.679 ↗
1 godina	3.354	-	3.386 ↗

Grafikon 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica

Grafikon prikazuje krivulje prinosa Njemačke (zelena), SAD (plava), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za razdoblja od 3 mjeseca do 30 godina na dane 8. 12. 2023. (pone linije) i 1. 12. 2023. godine (ispredane linije). Na donjem dijelu grafikona prikazana je razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

EUROZONA

Prinosi obveznica eurozone tijekom protekloga tjedna bilježili su volatilna kretanja pod utjecajem različitih signala koji su utjecali na percepciju tržišta vezano za moguće vrijeme početka smanjenja kamatnih stopa vodećih svjetskih središnjih banaka. Najveće promjene dogodile su se u utorak, kad je zabilježen pad prinosa obveznica eurozone nakon što je članica IV ECB-a Schnabel, koja se inače smatra jednim od „jastrebova“¹, signalizirala manji otpor ovakvim očekivanjima i izjavila da ECB treba biti pažljiva u davanju priopćenja o nečemu što će se dogoditi za šest mjeseci. Dodala je i da su posljednji objavljeni podaci o inflaciji učinili dodatna povećanja kamatnih stopa prilično malo vjerojatnim. Objavljena su i očekivanja potrošača za inflaciju u eurozoni u narednih godinu dana, koja su ostala nepromijenjena u odnosu na prethodni mjesec i iznose 4,0 % (očekivano smanjenje na 3,8 %). I očekivanja za naredne 3 godine su nepromijenjena i iznose 2,5 %. Ovakvi podaci idu u prilog stavu ECB-a kako je potreban oprez u vrijeme jačanja očekivanja da će ECB početi smanjivati kamatne stope. Tržište sada u potpunosti očekuje prvo smanjenje kamatnih stopa ECB-a u travnju naredne godine unatoč pokušajima dužnosnika da se suprotstave ovakvim očekivanjima. Član UV ECB-a, Kazimir, je očekivanja smanjenja kamatnih stopa u I tromjesečju nazvao „znanstvenom fantastikom“, dok je Kazaks izjavio kako se takvo što vjerojatno neće dogoditi u prvoj polovici

¹ Jastreb (eng. hawk) – zagovornik čvrste kontrole inflacije, tj. restiktivne monetarne politike.

naredne godine. Potpredsjednik ECB-a, De Guindos, je potvrđio pozitivne podatke o inflaciji, ali je pozvao na oprez, naglašavajući odluke koje će biti utemeljene na ekonomskim podacima. Napomenuo je kako rast plaća još uvek može imati važan inflacijski utjecaj. Član UV ECB-a, Centeno, upozorio je na brze reperkusije na tržištu rada ukoliko ekonomija posustane. Uoči sjednice ECB-a, koja se održava ovoga četvrtka, očekuje se kako će predsjednica Lagarde potvrditi zaključak o pooštravanju monetarne politike i istovremeno upozoriti na preuranjene tržišne prognoze o skorome preokretu.

Određeni podaci sa tržišta rada u SAD-u, koji su ukazali na hlađenje ovog tržišta, također su imali utjecaj na pad prinosa. Ipak, objavljivanje boljih od očekivanih podataka o promjeni broja zaposlenih u nefarmerskom sektoru, kao i neočekivanog pada stope nezaposlenosti u SAD-u u petak, utjecaj je na rast prinosa obveznica na globalnoj razini. Na tijednoj razini prinosi njemačkih obveznica nisu zabilježili veće promjene na prednjem dijelu krive, dok je na srednjem i krajnjem dijelu došlo do pada istih za 3 do 9 baznih poena. Prinosi talijanskih obveznica srednjega i kraćega roka dospijeća povećani su za 5 do 9 baznih poena, dok su prinosi obveznica duže ročnosti smanjeni za 3 bazna poena.

Tablica 3: Kretanje ekonomskih pokazatelja za eurozonu

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Proizvodačke cijene – EZ (G/G)	LIS	-9,5%	-9,4%
2.	BDP – EZ (Q/Q) final.	III tromj.	-0,1%	-0,1%
3.	PMI kompozitni indeks – EZ (final.)	STU	47,1	47,6
4.	Tvorničke narudžbe – Njemačka (G/G)	LIS	-3,9%	-7,3%
5.	Industrijska proizvodnja – Njemačka (G/G)	LIS	-3,0%	-3,5%
6.	Industrijska proizvodnja – Francuska (G/G)	LIS	2,8%	1,8%
7.	Industrijska proizvodnja – Austrija (G/G)	LIS	-	-1,0%
8.	Industrijska proizvodnja – Finska (G/G)	LIS	-	1,2%
9.	Industrijska proizvodnja – Irska (G/G)	LIS	-	-31,4%
10.	Industrijska proizvodnja – Španjolska (G/G)	LIS	-1,7%	-1,5%
11.	Industrijska proizvodnja – Italija (G/G)	LIS	-1,4%	-1,1%
12.	Industrijske prodaje – Nizozemska (G/G)	LIS	-	-3,4%
13.	Prerađivačka proizvodnja – Francuska (G/G)	LIS	-	1,0%
14.	Prerađivačka proizvodnja – Nizozemska (G/G)	LIS	-	-11,1%
15.	Trgovinska bilanca – Francuska (u milijardama EUR)	LIS	-	-8,6
16.	Maloprodaja – EZ (G/G)	LIS	-1,1%	-1,2%
17.	Maloprodaja – Italija (G/G)	LIS	-	0,3%
18.	Potrošnja stanovništva – Nizozemska (G/G)	LIS	-	-0,2%
19.	BDP – Grčka (Q/Q)	III tromj.	0,4%	0,0%
20.	Zaposlenost – EZ (Q/Q) final.	III tromj.	0,3%	0,2%
21.	Stopa nezaposlenosti – Irska	STU	-	4,8%
22.	Stopa inflacije – Njemačka (final.)	STU	2,3%	2,3%
				3,0%

SAD

Prinosi američkih državnih obveznica tijekom protekloga tjedna zabilježili su rast duž cijele krivulje, posebice na prednjem dijelu. Protekloga tjedna usredotočenost je bila na objavljinju podataka sa tržišta rada, prvenstveno podataka o promjeni broja zaposlenih po sektorima, kao i stope nezaposlenosti. Navedeni podaci bili su relativno bolji od očekivanja, što se odrazilo na priličan rast prinosa američkih državnih obveznica.

Ministrica financija SAD-a, Janet Yellen, upozorila je da visoke kamatne stope predstavljaju izazov za smanjenje deficit-a. Yellen je istaknula kako bi dodatno smanjenje deficit-a bilo prikladno obzirom na državni dug.

MMF je objavio da je monetarna politika u SAD-a još uvek odgovarajuća i kamatne stope će morati ostati na trenutnim razinama većim dijelom 2024. godine, kako bi se „trajno“ smanjila inflacija. S druge strane, očekivanja tržišnih sudionika vezana za smanjenje kamatnih stopa vodećih središnjih banaka tijekom naredne godine su u

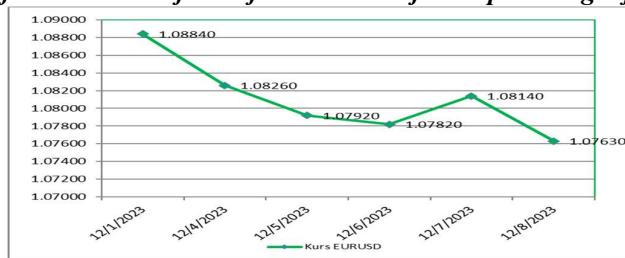
porastu. Bloomberg Economics je objavio da analitičari prognoziraju kako će Fed u narednoj godini smanjiti referentnu kamatu stopu za 125 baznih poena. Prvo smanjenje od 25 baznih poena analitičari očekuju već u ožujku naredne godine, do kada prognoziraju da će temeljna inflacija vjerojatno biti smanjena na 2,7 %. S druge strane, Goldman Sachs predviđa kako će Fed početi sa smanjenjem kamatnih stopa u III tromjesečju naredne godine, što je ranije od prethodne prognoze za IV tromjeseče, navodeći kao razlog bolje podatke o inflaciji.

Tablica 4: Kretanje ekonomskih pokazatelja za SAD

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Trgovinska bilanca (u milijardama USD)	LIS	-64,2	-64,3
2.	MBA aplikacije za hipotekarne kredite	1. pro	-	2,8% 0,3%
3.	ADP promjena broja zaposlenih	STU	130.000	103.000
4.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	2. pro	220.000	220.000
5.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih	25. stu	1.910.000	1.861.000
6.	PMI indeks uslužnoga sektora (final.)	STU	50,8	50,8
7.	Stopa nezaposlenosti	STU	3,9%	3,7% 3,9%
8.	Promjena broja zaposlenih – nefarmerski sektor	STU	185.000	199.000
9.	Promjena broja zaposlenih - privatni sektor	STU	159.000	150.000
10.	Promjena broja zaposlenih - prerađivački sektor	STU	30.000	28.000
11.	Tvorničke narudžbe	LIS	-3,0%	-3,6% 2,3%
12.	Narudžbe trajnih dobara F	LIS	-5,4%	-5,4% 4,0%
13.	ISM indeks uslužnoga sektora	STU	52,3	52,7
				51,8

USD je aprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURUSD zabilježio pad sa razine od 1,0884 na razinu od 1,0763, što predstavlja pad od 1,11% na tjednoj razini.

Grafikon 2: Kretanje tečaja EURUSD tijekom protekloga tjedna

VELIKA BRITANIJA

BoE je objavila da se britanske tvrtke i stanovništvo prilagođavaju većim kamatnim stopama, ali se puni utjecaj tek treba osjetiti, te se banke trebaju pripremiti za promjene u dinamici financiranja. Kancelar Velike Britanije, Hunt, uporedio je spori ekonomski rast sa uganućem zglobova i naglasio kako mjere navedene u jesenjem priopćenju imaju namjeru povećati ulaganja i produktivnost. Te mjere uključuju i promjene u sustavu oporezivanja, kako bi se potakla poslovna ulaganja. Kreator monetarne politike BOE, Dhingra, istaknuo je kako Velika Britanija ima mogućnost ostvariti veći ekonomski uspjeh nego što se to trenutno očekuje prilagođavanjem svojih trgovinskih politika, naročito onih koje se tiču odnosa sa EU. Iz BoE je naglašena zabrinutost zbog rizičnoga ambijenta, uključujući ekonomske izazove sa kojima se suočava Kina, potencijalni konflikt na Bliskome istoku, kao i povišene razine duga na globalnoj razini.

Halifax je objavio da su cijene kuća u studenome povećane već drugi mjesec, za 0,5% u odnosu na prethodni mjesec, što je još jedan pokazatelj kako je prošlogodišnji pad cijena vjerojatno završen. Tvrta za finansijske informacije, Moneyfacts Group, objavila je podatak da je došlo do smanjenja fiksnih kamatnih stopa na hipotekarne kredite (dvogodišnjih na 5,99 % i petogodišnjih na 5,6 %), što ukazuje na moguća olakšanja na britanskome tržištu

stambenoga kreditiranja. S druge strane, Konfederacija za zapošljavanje objavila je pad zapošljavanja u studenome, što bi moglo predstavljati signal izazova na tržištu rada, a ovakvi podaci ukazuju na to kako je malo vjerovatno da će BoE povećati kamatne stope na sjednici koja se održava u četvrtak, i da će ih vjerojatno zadržati na trenutnoj razini (5,25%). Stanovništvo sa hipotekarnim kreditima u Velikoj Britaniji je bilo suočeno sa povećanom inflacijom od 9,3% u godini dana, zaključno sa rujnom, što premašuje državnu razinu inflacije od 8,2%, a što je rezultat rastućih troškova kreditiranja. S druge strane, stanovnici koji nemaju ove kredite bili su suočeni sa rastom troškova života od 7,4%, a kućanstva sa djecom sa rastom od prosječno 8,4%.

Banke u Velikoj Britaniji u prošlome tjednu iskoristile su priliku arbitraže koja je proizšla iz povlačenja iz programa kvantitativnih olakšica, tako što su posudile rekordan iznos od BoE. Putem kratkoročnih repo operacija banke su po nižoj kamatnoj stopi od 5,25% posudile rekordnih 4 milijarde GBP, čime je premašen ranije zabilježeni rekordni iznos od 2,5 milijardi GBP.

Tablica 5: Kretanje ekonomskih pokazatelja za UK

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	PMI kompozitni indeks (final.)	STU	50,1	50,7
2.	PMI indeks uslužnoga sektora (final.)	STU	50,5	50,9
3.	PMI indeks građevnoga sektora	STU	46,7	45,5
4.	Promjena zvaničnih pričuva (u milijardama USD)	STU	-	2,23
5.	Broj novoregistriranih automobila (G/G)	STU	-	9,5%
				14,3%

Tijekom protekloga tjedna GBP je deprecirala u odnosu na EUR, pa je tečaj EURGBP zabilježio rast sa razine od 0,85639 na razinu od 0,85769. GBP je deprecirala i u odnosu na USD, pa je tečaj GBPUSD smanjen sa razine od 1,2710 na razinu od 1,2549.

JAPAN

Kako ekonomski podaci koji se objavljaju u Japanu postaju slabiji, Vlada Japana i vladajuće stranke planiraju dodatno smanjiti poreze za mala i srednja poduzeća. Japan planira prodati više od 10 milijardi USD tranzicijskih obveznica (nova klasa obveznica, čiji se prihod koristi za financiranje projekata za smanjenje štetnoga utjecaja na životnu sredinu) izraženih u JPY, kako bi financirali smanjenje emisije štetnih plinova. Prema podacima Ministarstva financija, bit će izdano oko 800 milijardi JPY (5,4 milijardi USD) petogodišnjih, i isto toliko desetogodišnjih „klimatskih tranzicijskih obveznica“. **Zamjenik guvernera BoJ, Himino, istaknuo je kako je veoma važno da BoJ oprezno odabere trenutak i način za izlazak iz poticajne monetarne politike**, uzimajući u obzir plaće, cijene, potrošnju i kapitalnu potrošnju, dodavši kako, ukoliko se uradi na pravi način, ovaj potez može donijeti pozitivne ishode, te biti koristan velikome broju kućanstava i tvrtki. Japanske regionalne banke pozvale su BoJ na odbacivanje politiku negativnih kamatnih stopa. **Guverner Ueda je izjavio kako će upravljanje monetarnom politikom postati komplikiranije krajem tekuće i tijekom sljedeće godine**, što je u suglasnosti sa izjavom zamjenika guvernera. **Ove izjave povećale su špekulacije na tržištu kako bi BoJ uskoro mogla napustiti poticajnu monetarnu politiku, ojačale JPY i prouzročile rasprodaju državnih obveznica**. Rasprodaja japanskih državnih obveznica prouzročila je rast prinosa desetogodišnjih državnih obveznica na preko 0,75 %, a više od dvije trećine anketiranih ekonomista sada očekuje kako će BoJ odbaciti svoju negativnu stopu do travnja, dok polovica njih smatra kako će to biti baš u travnju. Tjedna volatilnost USDJPY značajno je porasla u petak ujutro, što oslikava prisutne nesigurnosti pred sastanak BoJ zakazan za 19. prosinca.

Tablica 6: Kretanje ekonomskih pokazatelja za Japan

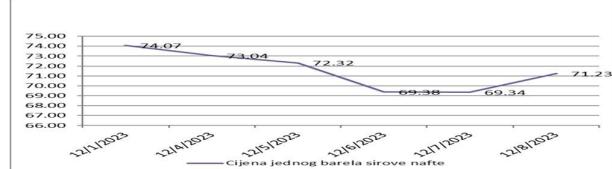
Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Monetarna baza (G/G)	STU	8,9%	9,0%
2.	Inflacija u Tokiju (G/G)	STU	3,0%	2,6%
3.	Temeljna inflacija (G/G)	STU	3,7%	3,6%
4.	PMI indeks uslužnoga sektora F	STU	51,7	50,8
5.	PMI kompozitni indeks F	STU	50,0	49,6
6.	Vodeći indeks P	LIS	108,2	108,7
7.	Koincidirajući indeks	LIS	114,9	115,9
8.	BDP (Q/Q) F	III tromj.	-0,5%	0,9%
9.	Tromjesečni BDP sveden na godišnju razinu	III tromj.	-2,0%	3,6%
10.	Zarade radnika (G/G)	LIS	1,0%	1,5%
11.	Potrošnja kućanstava	LIS	-2,9%	-2,5%
12.	Tekući račun (u mlrd JPY)	LIS	1.689,3	2.582,8
13.	Trgovinska bilanca (u mlrd JPY)	LIS	-372,2	-472,8
				341,2

JPY je tijekom protekloga tjedna aprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURJPY zabilježio pad sa razine od 159,75 na razinu od 156,05. JPY je aprecirao i u odnosu na USD, te je tečaj USDJPY zabilježio pad sa razine 146,82 na razinu od 144,95.

NAFTA I ZLATO

Cijena jednoga barela sirove nafte na otvaranju tržišta u ponedjeljak iznosila je 74,07 USD (68,05 EUR). Početkom tjedna, cijena nafte smanjena je uslijed rastućega skepticizma vezano za posvećenost najavljenome smanjenju ponude od strane OPEC+ članica. Nepovjerenje na tržištu je i dalje bilo izraženo, unatoč mogućim poremećajima u opskrbi naftom zbog napada na dva izraelska broda, kao i potencijalnih sankcija Venecueli. Ministar za energiju Saudijske Arapije, Bin Salman, potvrdio je kako bi se smanjenje proizvodnje nafte moglo „apsolutno“ nastaviti i poslije I tromjesečja. Najavljeni smanjenje proizvodnje od preko 2 milijuna barela po danu, od čega pola dolazi iz Saudijske Arapije, će se povlačiti postupno, uzimajući u obzir uvjete na tržištu. U utorak je cijena ovoga energenta nastavila bilježiti smanjenje, nakon što je objavljeno da je Saudijska Arabija smanjila zvanične prodajne cijene neprerađene nafte za Aziju za sječanj na 3,5 USD po barelu iznad referentne vrijednosti, što je najveće smanjenje od veljače ove godine. S druge strane, Rusija je objavila kako bi mogla poduzeti dodatne korake za eliminirati „špekulacije i volatilnost“, ukoliko aktualni koraci koje je poduzeo OPEC+ na smanjenju proizvodnje ne budu dovoljni za zaustavljanje pada cijene nafte. Tijekom trgovanja u srijedu, cijena nafte zabilježila je oštar pad od preko 4 % i smanjena je na razinu ispod 70 USD prvi put od početka srpnja ove godine. U petak su objavljeni podaci sa tržišta rada u SAD-u, koji su bili relativno bolji nego što se očekivalo, dok su planovi za popunu strateških pričuva nafte zaustavili šestodnevni pad cijene ovoga energenta. Unatoč dodatnom smanjenju proizvodnje iz OPEC+ i izjavama Saudijske Arapije i Rusije, koje ukazuju na produženje ograničenja nakon ožujka, cijena nafte od kraja rujna smanjena je za oko petinu. Povećana proizvodnja izvan OPEC+, posebice u SAD-u, kao i potencijal za recesiju u SAD-u, doprinose volatilnosti. Osim toga, Ministarstvo energetike SAD-a u pozivu u petak navelo je da traži 3 milijuna barela za strateške pričuve nafte za isporuku u ožujku. Na zatvaranju tržišta u petak, cijena jednoga barela sirove nafte iznosila je 71,23 USD (66,18 EUR). Cijena nafte je već sedmi tjedan smanjena, te je u odnosu na prethodnu smanjenu za 3,83%.

Grafikon 3: Kretanje cijene nafte tijekom protekloga tjedna

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja zasnovan je na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. CBBiH ne može jamčiti za njihovu točnost i ne snosi odgovornost za izravnu ili neizravnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na temelju njih.

Na otvaranju londonske burze metala u ponedjeljak, cijena jedne fine unce zlata iznosila je 2.072,22 USD (1.903,91 EUR).

Cijena ovoga plemenitog metala tijekom protekloga tjedna imala je trend smanjenja. Rasprodaja američkih državnih obveznica i dionica, u kombinaciji sa aprecijacijom USD, utjecala je na smanjenje cijene zlata početkom tjedna. Nakon što su objavljeni slabiji podaci o broju otvorenih radnih mjesta u SAD-u u utorak, cijena ovoga plemenitog metala nastavila je bilježiti smanjenje. Objavljeno je kako je Kina u studenome već trinaesti mjesec uzastopno nastavila povećavati svoje pričuve zlata.

Sredinom tjedna, cijena ovoga plemenitog metala zabilježila je blagi rast pod utjecajem rasta očekivanja kako će vodeće središnje banke tijekom naredne godine smanjivati kamatne stope. Pojedini analitičari očekuju kako bi Fed mogao početi sa smanjenjem referentne kamatne stope već u ožujku.

Pod utjecajem rasprodaje američkih dionica i državnih obveznica, te uzimajući u obzir i aprecijaciju USD, cijena ovoga plemenitog metala nastavila je bilježiti smanjenje u petak na razinu oko 2.000 USD po unci.

Na zatvaranju tržišta u petak, cijena jedne fine unce zlata iznosila je 2.004,67 USD (1.862,56 EUR). Cijena zlata je, nakon tri tjedna rasta, u proteklome tjednu zabilježila smanjenje od 3,26% na tjednoj razini.

Grafikon 4: Kretanje cijene zlata tijekom protekloga tjedna

